

Duna-Dráva Cement Kft. (2500 Vác, Kőhidpark dűlő 2.)
Hatás-Kör Bt. (3528 Miskolc, Lajos Árpád utca 19.)

„Nyékládháza VIII.-kavics” védőnevű, bányatelek előzetes élővilágvédelmi és tájvédelmi vizsgálata

2023

(Piros madárbírs-*Cotoneaster integerrimus* Medic.)

Készítette: Mercsák József László
élővilágvédelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012

Tartalomjegyzék

1. A terület bemutatása.....	3
2. A Nyékládháza VIII.-kavics védőnevű bányatelek és környezete természeti állapota.....	3
3. A vizsgált területen található növénytársulások, növényfajok.....	4
4. A területen megfigyelt állatfajok.....	7
5. A tervezett kavicsbánya működése élővilágra gyakorolt hatása, a káros hatások megelőzése	12
6. A tájkép változása, értékelése.....	13
7. A vizsgálat összefoglalása.....	14
8. Felhasznált irodalom.....	15
9. Fényképmelléklet.....	16
10. Egyéb melléklet.....	17

„Nyékládháza VIII.–kavics” védőnevű bányatelek előzetes élővilágvédelmi és tájvédelmi vizsgálata

1. A terület bemutatása

Nyékládháza, város az Észak-Magyarország régióban, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében, a Miskolci járásban. Mezőgazdasági és ipari település. Közép-Európa legnagyobb kavicsbánya

nyája 1917-ben „Mezőnyéki Kavicsbánya” néven indult be, vízfelülete 750 ha. Teljes infrastruktúrával ellátott. A település határa 24,67 km², lakossága 4.888 fő (2021.01.01). A lakott terület tengerszint feletti magassága: 100-114 m.

Földrajzi elhelyezkedés: Az Alföld nagytájban, a Középső-Tisza mellék középtájban, a Sajó hordalékkúpja kistájban, helyezkedik el.

Alapkőzete: glaciális és alluviális üledék. Fizikai talajfélesége: humuszos az agyagos vályog és homokos vályog, genetikai talajtípusa: réti csernozjom. A tervezési terület tengerszint feletti magassága 98-101 m, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén.

Klíma adatok:

A napsütés évi összege: 1.900 óra

Az évi felhőzet: 60% borult

A derült napok évi száma: 70 nap

A borult napok évi száma: 120 nap

A ködös napok évi száma: 40 nap

Évi középhőmérséklet: 10,0 C°

A fagyos napok száma: 110 nap

Az átlagos évi legmagasabb hőmérséklet: 34,0 C°

Az átlagos évi legalacsonyabb hőmérséklet: - 19,0 C°

Évi párányomás: 7,4 mm

A 14 órás nedvesség évi átlaga: 60%

Évi csapadékeloszlás: 550 mm

A havas napok évi száma: 25 nap

A szélirányok évi gyakorisága (*Újszentmargita állomás adatai*): É-ÉK-D-DNy-Ny-K-ÉN-DK.

A tengerszinti légnyomás: 1016,6 hPa

A „Nyékládháza VIII.-kavics” védőnevű bányatelek (*Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz. Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz.*). A településtől keletre, kissé északkeletre a Nyékládháza-Ónod 3602 sz. közút bal oldalán, az út jobb oldalán lakott terület helyezkedik el. A bányatelek jelenleg szántó művelési ágban van, erdősávval elválasztva a Nyékládháza-Ónod 3602 sz. közúttól. A szántók közé beékelődve. Észak-északkeletre a bányatelek szomszédos területe művelésből kivont területen, átalakított környezetben (*humuszdepó, elegyengetett felszín*), 3 kisebb-nagyobb, részben benádasodott, bányató található.

2. A Nyékládháza VIII.-kavics” védőnevű bányatelek helyszíne és környezete természeti állapota.

A Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz, Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz a vizsgálat időpontjában átalakított környezetben volt található, a legjellemzőbb társulásai gyomfajokkal jellemzőek. A humusz

depók, az elegyengetett talajfelszínen megindult a beerdősülés, legjellemzőbb az akác a nemes nyárok jelenléte, a környezetében művelt és művelésből felhagyott szántók is megtalálhatók. A bányatelek területét környezetét a bányaművelések megkezdése előtt az emberi tevékenység évszázadok óta tartó tájhasználatának következtében átalakult a szántóföldi gazdálkodás következtében. Ezért jellemzően gyomnövénytársulások és részben nem őshonos fafajokból álló, vagy telepített fasorok, facsoportok jellemzik.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR Map*) adatai alapján a tervezési terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része Natura 2000 hálózatnak, nem része az Országos Ökológiai Hálózatnak, de a bányatelek északi határán túl „Pufferterület”-tel határos.

3. A vizsgált területen található növénytársulások, növényfajok.

A vizsgált terület eredetileg folyóvízi, ártéri és lápi növénytársulások uralták. A folyópartokat kísérő nádasokat és bokorfüzeseket előbb fűz-nyár, majd a magas ártereken tölgy-kőris-szil ligeterdők követték. Az állóvizek hínártársulásait a partok felé nádasok, magassásos zombékosok, majd a láp és mocsárrétek és láperdők váltottak fel. Az eredeti társulások ártéri síkságainkon is jelentősen visszaszorultak, helyüket rétek, legelők és alacsony termőképességű szántók foglalták el.

Flóratartomány

A terület a Pannóniai flóratartományba (*Pannonicum*) tartozik.

Flóraidék

Az Alföld flóraidéke (*Eupannonicum*) része.

Flórajárás

A Tiszavidék flórajárás (*Crisicum*) része.

Vegetáció jellemzése

A vizsgált Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz, Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz-ú bányatelek 36 ha 9361 m² terület a rendszeres tájhasználat (*mezőgazdasági művelés, bányaművelés*) következtében jellemzően gyomtársulások alakultak ki. A vizsgált (45 ha) területen tömeges a tájidegen fafajok jelenléte, az akác, nemes nyárok és spontán hibridjei, telepített kocsányos tölgy erdősáv alkotta facsoportok.

Társulások és a társulásokat jellemző növényfajok

1. Akácosok (Robinietae Jurko ex Hadac & Sefron 1980)

Ezen belül: Rozsnokos akácos (Bromo sterilis-Robinetum Pócs 1954)

Jellemző növényei: Uralkodó az akác (*Robinia pseudo-acacia*), gyakori fajok a gyepürózsa (*Rosa canina*), a meddő rozsnok (*Bromus sterilis*), a ragadós galaj (*Galium aparine*), a betyárkóró (*Erigeron canadensis*) és a fekete bodza (*Sambucus nigra*).

2. Bojtorjánosok (Arction lappae R. Tx. 1937)

Ezen belül: Bojtorjános (Arctietum lappae Felföldy 1942)

Jellemző növényei: A bojtorjánosokban található fajokból jellemző a közönséges bojtorján (*Arctium lappa*), a fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), a fekete peszterce (*Ballota nigra ssp. nigra*), az útszéli bogács (*Carduus acanthoides*), a kerek repkény (*Glechoma hederacea*), a szúrós gyöngyajak (*Leonurus cardiaca*), a réti lórom (*Rumex obtusifolius*), a fehér mécsvirág (*Silene alba*).

3. Útszéli gyomnövényzet (*Artemisletea vulgaris* Lehm. & al. In R.Tx. 1950)

Ezen belül: Mezei aszatos (Cirsietum lenceolati-arvensis Morariu 1943)

Jellemző növényei: Uralkodik a közönséges tarackbúza (*Agropyron repens*), gyakori a közönséges bojtorján (*Arctium lappa*), a fekete üröm (*Artemisia vulgaris*), a fekete peszterce (*Ballota nigra ssp. nigra*), a mezei és közönséges aszat (*Cirsium arvense*, *Cirsium vulgare*), a kerek repkény (*Glechoma hederacea*).

4. Taposott gyomnövényzet /*Polygano arenastri-Poetea annuae* Rivas-Martinez 1975 corr. Rivas-Martinez & al. 1991)

Ezen belül: Angol perje-nagy útifű társulás (Lolio-Plantaginetum majoris Beger 1930)

Jellemző növényei: Domináns az angol perje (*Lolium perenne*), de gyakori és jellemző a lándzsás és nagy útifű (*Plantago lanceolata*, *Plantago major*).

Növényfajok

TVK – Természetvédelmi kategóriák /Simon 1988/, SzMT – Szociális Magatartás Típusok /Borhidi 1993/ feltüntetésével

Nr.	Latin név	Magyar név	TVK	SzMT
1,	<i>Acer negundo</i> L.	zöld juhar	GY	W
2,	<i>Achillea millefolium</i> L.	közönséges cickafark	TZ	DT
3,	<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	közönséges párlófű	TZ	DT
4,	<i>Agropyron repens</i> (L.) P. B.	közönséges tarackbúza	GY	RC
5,	<i>Alopecurus pratensis</i> L.	régi ecsetpázsit	E	C
6,	<i>Archium lappa</i> L.	közönséges bojtorján	GY	W
7,	<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) PRESL	franciaperje	TZ	DT
8,	<i>Artemisia vulgaris</i> L.	fekete üröm	GY	W
9,	<i>Ballota nigra</i> L.	fekete peszterce	GY	W
10,	<i>Bromus arvensis</i> L.	mezei rozsnok	GY	W
11,	<i>Bromus erectus</i> HUDS.	sudár rozsnok	E	C
12,	<i>Bromus inermis</i> LEYSS.	árva rozsnok	K	C
13,	<i>Bromus sterilis</i> L.	meddő rozsnok	GY	RC
14,	<i>Calamagrostis epigeios</i> (L.) ROTH	siskanádtippan	TZ	RC
15,	<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) MEDIC.	pásztortáska	GY	W
16,	<i>Carduus acanthoides</i> L.	útszéli bogács	GY	W
17,	<i>Centaurea micranthos</i> S. C. GMEL.	útszéli imola	TZ	DT

18,	Cichorium intybus L.	mezei katángkóró	GY	W
19,	Cirsium arvense (L.) SCOP.	mezei aszat	GY	RC
20,	Cirsium vulgare (Savi) Ten.	közönséges aszat	GY	W
21,	Consolida regalis S. F. GRAY	mezei szarkaláb	GY	W
22,	Crepis tectorum L.	hamvas zörgőfű	GY	W
23,	Dactylis glomerata L.	csomós ebír	TZ	DT
24,	Daucus carota L.	murok	TZ	DT
25,	Descurainia sophia (L.) WEBB	sebforrasztófű	GY	W
26,	Erigeron canadensis L.	betyárkóró	GY	W
27,	Euphorbia cyparissias L.	farkaskutyatej	GY	DT
28,	Festuca pratensis HUDS.	réti csenkesz	E	C
29,	Galium aparine L.	ragadós galaj	GY	W
30,	Glechoma hederacea L.	kerek repkény	K	DT
31,	Lactuca serriola L.	keszeg saláta	GY	W
32,	Leunorus cardiaca L.	szúrós gyöngyajak	GY	W
33,	Linaria vulgaris Mill.	közönséges gyújtóványfű	TZ	W
34,	Lolium perenne L.	angolperje	GY	DT
35,	Melandrium album (MILL.) GARCKE	fehér mécsvirág	GY	W
36,	Plantago lanceolata L.	lándzsás útifű	TZ	DT
37,	Plantago major L.	nagy útifű	GY	W
38,	Poa bulbosa L.	gumós perje	TZ	C
39,	Poa pratensis L.	réti perje	K	G
40,	Potentilla argentea L.	ezüst pimpó	TZ	DT
41,	Robinia pseudo acacia L.	akác	GY	AC
42,	Rosa gallica L.	parlagi rózsza	K	G
43,	Rosa canina L.	gyepűrózsza	TZ	DT
44,	Rubus caesius L.	hamvas szeder	TZ	DT
45,	Rumex obtusifolius L.	réti lórom	TZ	DT
46,	Sambucus nigra L.	fekete bodza	GY	DT
47,	Silene vulgaris (MÖNCH) GARCKE	hólyagos habszegfű	K	DT
48,	Stenactis annua (L.) NEES	egynyári seprence	TZ	AC
49,	Taraxacum officinale WEBER EX WIGGERS	pongolya pitypang	GY	RC
50,	Tragopogon orientalis L.	közönséges bakszakáll	TZ	DT
51,	Trifolium pratense L.	réti here	TZ	DT
52,	Trifolium repens L.	fehér here	TZ	DT
53,	Urtica dioica	nagy csalán	TZ	DT
54,	Verbascum austracum Schott	osztrák ökörfarkkóró	TZ	W
55,	Vicia cracca L.	kaszanyűgbükköny	TZ	DT

Természetvédelmi Érték Kategóriák (TVK)

I. Természetes állapotokra utaló	
unikális fajok	U
fokozottan védett fajok	KV
védett fajok	V
<i>társulásalkotó fajok</i>	<i>E</i>
<i>kísérő fajok</i>	<i>K</i>
pionír fajok	TP
II. Degradációra utaló	

<i>zavarástűrő fajok</i>	<i>TZ</i>
adventív fajok	A
gazdasági növények	G
<i>gyomfajok</i>	<i>GY</i>

Vegetáció értékelése természetvédelmi kategóriák alapján

I. Természetes állapotokra utaló	TVK	Fajszám	%
unikális fajok	U	0	0 %
fokozottan védett fajok	KV	0	0 %
védett fajok	V	0	0 %
<i>társulásalkotó fajok</i>	<i>E</i>	3	5,0 %
<i>kísérő fajok</i>	<i>K</i>	5	9,0 %
pionír fajok	TP	0	0 %
II. Degradációra utaló			
<i>zavarástűrő fajok</i>	<i>TZ</i>	21	38,0 %
adventív fajok	A	0	0 %
gazdasági növények	G	0	0 %
<i>gyomfajok</i>	<i>GY</i>	20	47,0 %
Összesen:		55 faj	100 %

A táblázatban érintett természetes állapotokra utaló növényfajok közül dominálnak a kísérő fajok (9,0 %), majd a követik társulásalkotó fajok (5,0 %)- ban.

A degradációra utaló növényfajok közül dominánsak a gyomfajok (47,0 %), majd a zavarástűrő fajok (38,0 %)- ban.

Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, védett, adventív, pionír és gazdasági növényfaj.

4. A területen megfigyelt állatfajok.

A zoológiai felmérés a tavaszi nyári és őszi és téli aspektusba estek, a költés és szaporodás és a madarak vonulása, táplálkozása, áttelelése alatt történt. Az állatfajok a vizsgált területen és az azzal határos részeken, a madarak főleg a levegőben tartózkodnak. Az állatfajok, faj és egyedszáma elfogadható állapotú, a vizsgálatokat a hatásterületen is elvégeztem, amelynek nagysága 45,0 ha.

GERINCESEK - VERTEBRATA
KÉTÉLTŰEK - AMPHIBIA
FARKOS KÉTÉLTŰEK - CAUDATA

HÜLLŐK - REPTILIA

Szalamandrafélék - <i>Lacertidae</i>		
Tarajos göte – <i>Triturus cristatus</i>	védett	gyakori faj
Pettyes göte – <i>Triturus vulgaris</i>	védett	gyakori faj

BÉKÁK - ANURA

Korongnyelvűbeka-félék- <i>Discoglossidae</i>		
Vöröshasú unka – <i>Bombina bombina</i>	védett	gyakori faj

Varangyfélék - <i>Bufo</i>		
Barna varangy – <i>Bufo bufo</i>	védett	gyakori faj
Zöld varangy – <i>Bufo viridis</i>	védett	gyakori faj

Levelibéka-félék - <i>Hyla</i>		
Zöld levelibéka – <i>Hyla arborea</i>	védett	gyakori faj

Valódibéka-félék - <i>Rana</i>		
Kecskebéka – <i>Rana esculenta</i>	védett	gyakori faj
Tavi béka – <i>Rana ridibunda</i>	védett	gyakori faj
Mocsári béka – <i>Rana arvalis</i>	védett	gyakori faj
Erdei béka – <i>Rana dalmatina</i>	védett	gyakori faj

HÜLLŐK - REPTILIA

Nyakörvösgyíkfélék - <i>Lacerta</i>		
Fürge gyík – <i>Lacerta agilis</i>	védett	gyakori faj

KÍGYÓK - SERPENTES

Valódi siklófélék - <i>Colubridae</i>		
Vízisikló – <i>Natrix natrix</i>	védett	gyakori faj

MADARAK - AVES

VÖCSÖKALAKÚAK - CICONIIFORMES

Vöcsökfélék - <i>Podiceps</i>		
Kis vöcsök – <i>Podiceps ruficollis</i>	védett	gyakori faj
Feketenyakú vöcsök – <i>Podiceps nigricollis</i>	fokozottan védett	gyakori faj
Búbos vöcsök – <i>Podiceps cristatus</i>	védett	gyakori faj
Vörösnakú vöcsök – <i>Podiceps griseigena</i>	fokozottan védett	gyakori faj

GÖDÉNYALAKÚAK - PELECANIFORMES

Kárókatonafélék - <i>Phalacrocoracidae</i>		
Kárókatona – <i>Phalacrocorax carbo</i>	védett	gyakori faj

GÓLYAALAKÚAK - CICONIIFORMES

Gémfélék - <i>Ardeidae</i>		
Szürkegém – <i>Ardea cinerea</i>	nem védett	gyakori faj
Vörös gém – <i>Ardea purpurea</i>	fokozottan védett	gyakori faj
Kis kócsag – <i>Egretta garzetta</i>	fokozottan védett	gyakori faj
Bakcsó – <i>Nycticorax nycticorax</i>	fokozottan védett	ritkuló faj
Pocgém – <i>Ixobrychus minutus</i>	fokozottan védett	ritkuló faj

Gólyafélék - <i>Ciconiidae</i>		
Fehér gólya – <i>Ciconia ciconia</i>	fokozottan védett	gyakori faj

LÚDALAKÚAK - ANSERIFORMES

Récefélék - <i>Anatidae</i>		
Bütykös hattyú – <i>Cignus olor</i>	védett	gyakori faj
Nyári lúd – <i>Anser anser</i>	védett	gyakori faj
Tőkés réce – <i>Anas platyrhynchos</i>	nem védett	gyakori faj
Böjti réce – <i>Anas querquedula</i>	fokozottan védett	gyakori faj
Barátréce – <i>Aythya ferina</i>	védett	gyakori faj

SÓLYOMALAKÚAK – FALCONIFORMES

Vágómadár-félék – <i>Accipitridae</i>		
Karvaly – <i>Accipiter nisus</i>	védett	gyakori faj
Egerészöly – <i>Buteo buteo</i>	védett	gyakori faj
Kékes rétihéja – <i>Circus cyaneus</i>	védett	gyakori faj
Barna rétihéja – <i>Circus aeruginosus</i>	védett	gyakori faj

Sólyomfélék – <i>Falconidae</i>		
Kabasólyom – <i>Falco subbuteo</i>	védett	gyakori faj
Kis sólyom – <i>Falco columbarius</i>	védett	nem gyakori faj
Kék vércse – <i>Falco vespertinus</i>	fokozottan védett	gyakori faj
Vörös vércse – <i>Falco tinnunculus</i>	védett	gyakori faj

TYÚKALAKÚAK - GALLIFORMES

Fácánfélék - <i>Phasianidae</i>		
Fácán – <i>Phasianus colchicus</i>	nem védett	gyakori faj

DARUALAKÚAK - GRUIFORMES

Guvatfélék - <i>Rallidae</i>		
Vízityúk – <i>Gallinula chloropus</i>	védett	gyakori faj
Szárcsa – <i>Fulica atra</i>	védett	gyakori faj

LILEALAKÚAK - CHARADRIIFORMES

Lilefélék - <i>Charadriidae</i>		
Bíbic – <i>Vanellus vanellus</i>	védett	gyakori faj
Kis lile – <i>Charadrius dubius</i>	védett	itt gyakori faj
Sirályfélék - <i>Laridae</i>		
Dankasirály – <i>Larus ridibundus</i>	védett	gyakori faj

GALAMBALAKÚAK - COLUMBIFORMES

Galambfélék - <i>Columbidae</i>		
Örvös galamb – <i>Columba palumbus</i>	nem védett	gyakori faj
Vadgerle – <i>Streptopelia turtur</i>	védett	gyakori faj
Balkáni gerle – <i>Streptopelia decaocto</i>	nem védett	gyakori faj

KAKUKALAKÚAK - CUCULIFORMES

Kakukfélék - <i>Cuculidae</i>		
Kakuk – <i>Cuculus canorus</i>	védett	gyakori faj

HARKÁLYALAKÚAK - PICIFORMES

Harkályfélék - <i>Picidae</i>		
Zöld küllő – <i>Picus viridis</i>	védett	gyakori faj
Nagy fakopáncs – <i>Denrocopos maior</i>	védett	gyakori faj
Balkáni fakopáncs – <i>Dendrocopos syriacus</i>	védett	gyakori faj

VERÉBALAKÚAK - PASSERIFORMES

Pacsirtafélék - <i>Alaudidae</i>		
Búbospacsirta – <i>Galerida cristata</i>	védett	gyakori faj
Mezei pacsirta – <i>Alauda arvensis</i>	védett	gyakori faj

Fecskefélék - <i>Hirundinidae</i>		
Molnárfecske – <i>Delichon urbica</i>	védett	gyakori faj
Füsti fecske – <i>Hirundo rustica</i>	védett	gyakori faj
Parti fecske – <i>Riparia riparia</i>	védett	gyakori faj

Varjúfélék – <i>Corvidae</i>		
Holló – <i>Corvus corax</i>	védett	gyakori faj
Dolmányos varjú – <i>Corvus cornix</i>	nem védett	gyakori faj
Vetési varjú – <i>Corvus frugilegus</i>	védett	gyakori faj
Szarka – <i>Pica pica</i>	nem védett	gyakori faj
Szajkó – <i>Garrulus glandarius</i>	nem védett	gyakori faj

Cinegefélék – <i>Paridae</i>		
Kék cinege – <i>Parus caeruleus</i>	védett	gyakori faj
Szécinege – <i>Parus major</i>	védett	gyakori faj

Ökörszemfélék - <i>Troglodytidae</i>		
Ökörszem – <i>Troglodytes troglodytes</i>	védett	gyakori faj

Rigófélék – <i>Turdidae</i>		
Feketerigó – <i>Turdus merula</i>	védett	gyakori faj
Fenyőrigó – <i>Turdus pilaris</i>	védett	gyakori faj
Házi rozsdafarkú – <i>Phoenicurus ochruros</i>	védett	gyakori faj
Vörösbegy – <i>Erithacus rubecula</i>	védett	gyakori faj

Poszátafélék – <i>Sylviidae</i>		
Berki tücsökmadár – <i>Lucustella fluviatilis</i>	védett	gyakori faj
Nádi tücsökmadár – <i>Lucustella luscinioides</i>	védett	gyakori faj
Nádirigó – <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	védett	gyakori faj
Cserregő nádiposzáta – <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	védett	gyakori faj
Énekes nádiposzáta – <i>acrocephalus palustris</i>	védett	gyakori faj

Foltos nádiposzáta – <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	védett	gyakori faj
Mezei poszáta – <i>Sylvia communis</i>	védett	gyakori faj
Kis poszáta – <i>Sylvia curruca</i>	védett	gyakori faj
Csilpcsalp fűzike – <i>Phylloscopus collybita</i>	védett	gyakori faj

Billegetőfélék – <i>Motacillidae</i>		
Barázdabillegető – <i>Motacilla alba</i>	védett	gyakori faj
Sárga billegető – <i>Motacilla flava</i>	védett	gyakori faj

Gébicsfélék – <i>Laniidae</i>		
Kis őrgébics – <i>Lanius minor</i>	védett	gyakori faj
Tövisszúró gébics – <i>Lanius collurio</i>	védett	gyakori faj

Seregélyfélék – <i>Sturnidae</i>		
Seregély – <i>Sturnus vulgaris</i>	eu védett	gyakori faj

Verébfélék – <i>Passeridae</i>		
Házi veréb – <i>Passer domesticus</i>	eu védett	gyakori faj
Mezei veréb – <i>Passer montanus</i>	védett	gyakori faj
Tengelic – <i>Carduelis carduelis</i>	védett	gyakori faj

Pintyfélék – <i>Fringillidae</i>		
Tengelic – <i>Carduelis carduelis</i>	védett	gyakori faj
Csicsörke – <i>Serinus serinus</i>	védett	gyakori faj
Erdei pinty – <i>Fringilla coelebs</i>	védett	terjedőben

EMLŐSŐK – MAMMALIA
ROVAREVŐK – INSECTIVORA

Cickányfélék – <i>Soricidae</i>		
Mezei cickány – <i>Crocidura leucodon</i>	védett	gyakori faj

Vakondfélék – <i>Talpidae</i>		
Közönséges vakond – <i>Talpa europaea</i>	védett	gyakori faj

RAGADOZÓK – CARNIVORA

Menyétfélék – <i>Mustelidae</i>		
Menyét – <i>Mustella nivalis</i>	védett	gyakori faj

RÁGCSÁLÓK – RODENTIA

Egérfélék – <i>Muridae</i>		
Pocokformák – <i>Arvicolinae</i>		
Mezei pocok – <i>Microtus arvalis</i>	nem védett	gyakori faj

NYÚLALAKÚAK – LAGOMORPHA

Nyúlfélék – <i>Leporidae</i>		
Mezei nyúl – <i>Lepus europaeus</i>	nem védett	gyakori faj

DENEVÉREK- CHIROPTERA

Simaorrú denevérek - <i>Vespertilionidae</i>		
Korai denevér – <i>Nyctalus noctula</i>	védett	gyakori faj

ROVAROK- INSECTA

Közönséges fülbemászó – <i>Forficula auricularia</i>	nem védett	gyakori faj
Közönséges skorpiólégy – <i>Panorpa communis</i>	nem védett	gyakori faj
Imádkozó sáska – <i>Manthis religiosa</i>	védett	gyakori faj
Kisasszony szitakötő – <i>Calopterix virgo</i>	nem védett	gyakori faj
Szép légivadász – <i>Coenagrion puella</i>	nem védett	gyakori faj
Laposhasú aca – <i>Libellula depressa</i>	nem védett	gyakori faj
Mezei tücsök – <i>Gryllus campestris</i>	nem védett	gyakori faj
Pirregő tücsök – <i>Oceanthus pellucens</i>	nem védett	gyakori faj
Erdei vöröshangya – <i>Formica rufa</i>	védett	gyakori faj
Kék fadongó – <i>Xylocopa violacea</i>	nem védett	gyakori faj
Kis szarvasbogár – <i>Dorcus paralelepipedus</i>	védett	gyakori faj
Aranyos rózsabogár – <i>Cetonia aurata</i>	nem védett	gyakori faj
Fehérpettyes álc süngőlepke – <i>Amata phegea</i>	nem védett	gyakori faj
Sakktábla lepke – <i>Melanargia galathea</i>	nem védett	gyakori faj
Nappali pávaszem – <i>Inachis io</i>	védett	gyakori faj
Kis róka lepke – <i>Agrias urticae</i>	védett	gyakori faj
Admirállepke – <i>Vanessa atalanta</i>	nem védett	gyakori faj

A vizsgálatok időpontjaiban az állatfajok területfoglalása, táplálkozása a madárfajok vonulása, áttelelése, szaporodása megtörtént. A vizsgálatok időpontjában a vizsgált területen (*bányatelek területén*) telepesen fészkelő madárfajok (*gyurgyalag, partifecske, mezei és házi veréb, búbosbanka*) fészkek telepét nem találtam.

5. A tervezett kavicsbánya működése élővilágra gyakorolt hatása, a káros hatások megelőzése.

Mára az állatvilág az ember által átalakított környezethez részben alkalmazkodni tud. Az állat-fajok faj és egyedszáma a terület ökológiai állapotának megfelelő. De!

Figyelembe kell venni az illetékes nemzeti park igazgatóság élőhelyvédelmi előírásait (*építési munkaterület, anyagtárolási mód és depóniák kijelölése, elhelyezése, illetve területi korlátozása (pl. ökológiai folyosó tekintetében) kivitelezési és működési időszak korlátozása esetleges jelölő, közösségi jelentőségű és védett flóra, fauna szaporodási időszakára*) figyelembe kell venni a bányaművelés megkezdése, végzése és a működtetése során.

Amennyiben (*a bányanyitáshoz kapcsolódóan, esetlegesen elbontásra, áthelyezésre kerülő*) villamos szerelvény tartóoszlopon vezet, közösségi jelentőségű madár (*pl. fehér gólya*) fészke található, úgy annak bárminemű bolygatása, zavarása a költési, nevelési időszakban (*tárgyév március 15. és augusztus 31. között*) tilos, ha eddig nem történt meg az áramutések elkerülése érdekében szigetelőpapucsokkal kell ellátni.

A 2018.07.03., 2018.10.14., 2020.09.08., 2020.12.11., 2023.03.07.-én történt helyszíni vizsgálatok alapján, megállapítottam, hogy a tervezett kavicsbánya területén és tágabb környezetében villanyoszlopokon fehér gólya (*Ciconia ciconia*) fészke nem található.

6. A tájkép változása, értékelése

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 2. §. 1. pontja szerint tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területbe sorolandó a vizsgált Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz, Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz-ú bányatelek (36 ha 9361 m²). A bányászati tevékenység következtében a jelenlegi mezőgazdasági hasznosítású táj a fejtés, osztályozás, szállítás következtében jelentős változáson esik át. Hasonló átalakulás változtatta meg és alakította át, a környező tájat az eltelt évtizedek alatt. A szomszédos, északra eső már nem működő bánya is fokozatosan lágy és fűszárú vegetáció által kezd belesimulni a tájba.

A terület új hasznosítása fokozatos (*a bányaművelés előrehaladtával*) változást okoz, mert a humusz letakarítása, az alatta található altalaj, a kavics kitermelése és elszállítása után a talaj és csapadékvíz feltölti a szabályos mélyedést, meredek parttal, növényzet nélkül.

A természetközeli élőhelyek, természetközeli vizes élőhelyekké alakítása kezdő lépései már a bánya művelése alatt megtehetőek, úgy, hogy a bánya már nem művelt részén a parti (10 – 20%) rézsű kialakítása megkezdődhet. Már ekkor kialakítható a szabálytalan, természeteshez hasonlító sekély partvonal, a deponált és gyommentesen tárolt humuszos homok elterítése. A lejtőszög kialakításánál a vizet megközelítő állatfajok megközelítési, táplálkozási, fészkelési szokásai figyelembevételével kerüljön kialakításra, elősegítve a parti és vízi növényzet gyors megtelepedését, szaporodását. Megfelelő vastagságú homokréteg esetében mesterségesen és rendszeresen karbantartott homokfal kialakítása a telepesen fészkelő madárfajok (parti fecske - *Riparia riparia*, gyurgyalag – *Merops apiaster*) számára. Természetközeli erdőtársulások (*ligeterdő*) telepítése (*szabálytalan térállású*) a visszaterített homok humusztartalma, vastagsága, vízszint fölötti magassága függvényében a következő őshonos fafajok alkalmasak:

1. Fehér fűz – *Salix alba* – vízparton, víz közelében
2. Törékeny fűz – *Salix fragilis* – vízparton, víz közelében
3. Fehér nyár – *Populus alba* – a vízparttól távolabb
4. Szürke nyár – *Populus canescens* – minden élőhelyen (*száraz termőhelytől a nedvesig*)
5. Vénic szil – *Ulmus laevis* – a vízparttól távolabb
6. Mezei szil - *Ulmus minor* – vastag termőrétegen, tölgyesben
7. Kocsányos tölgy – *Quercus robur* – vastag termőrétegen

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR Map*) adatai alapján a tervezési terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része Natura 2000 hálózatnak, nem része az Országos Ökológiai Hálózatnak, de a bányatelek északi határán túl „Pufferterület”-tel határos. Nem találhatók rajta helyi egyedi tájképi értékek.

7. A vizsgálat összefoglalása

A „Nyékládháza VIII.-kavics” védőnevű bányatelek (*Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz. Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz*). A településtől keletre, kissé északkeletre a Nyékládháza-Ónod 3602 sz. közút bal oldalán, az út jobb oldalán lakott terület helyezkedik el. A bányatelek jelenleg szántó művelési ágban van, erdősávval elválasztva a Nyékládháza-Ónod 3602 sz. közúttól. A szántók közé beékelődve. Észak-északkeletre a bányatelek szomszédos területe művelésből kivont területen, átalakított környezetben (*humuszdepó, elegyengetett felszín*), 3 kisebb-nagyobb, részben benádasodott, bányató található.

A Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz, Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz a vizsgálat időpontjában átalakított

környezetben volt található, a legjellemzőbb társulásai gyomfajokkal jellemzőek. A humusz depók, az elegyengetett talajfelszínen megindult a beerdősülés, legjellemzőbb az akác a nemes nyárak jelenléte, a környezetében művelt és művelésből felhagyott szántók is megtalálhatók. A bányatelek területét környezetét a bányaművelések megkezdése előtt az emberi tevékenység évszázadok óta tartó tájhasználatára következtében átalakult a szántóföldi gazdálkodás következtében. Ezért jellemzően gyomnövény-társulások és részben nem őshonos fajokból álló, vagy telepített fasorok, facsoportok jellemzik.

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR Map*) adatai alapján a tervezési terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része Natura 2000 hálózatnak, nem része az Országos Ökológiai Hálózatnak, de a bányatelek északi határán túl „Pufferterület”-tel határos.

A vizsgált terület eredetileg folyóvízi, ártéri és lápi növény-társulások uralták. A folyópartokat kísérő nádasokat és bokorfüzeseket előbb fűz-nyár, majd a magas ártereken tölgy-kőris-szil ligeterdők követték. Az állóvizek hínártársulásait a partok felé nádasok, magassásos zombékosok, majd a láp és mocsárrétek és láperdők váltottak fel. Az eredeti társulások ártéri síkságainkon is jelentősen visszaszorultak, helyüket rétek, legelők és alacsony termőképességű szántók foglalták el.

A vizsgált Nyékládháza 049, 050/5, 050/6, 050/7, 050/8, 050/9, 051, 042/8, 052/9, 052/10, 052/11 és 052/13 hrsz, Ónod 063, 067, 068/3, 068/5 és 068/9 hrsz-ú bányatelek 36 ha 9361 m² terület a rendszeres tájhasználat (*mezőgazdasági művelés, bányaművelés*) következtében jellemzően gyomtársulások alakultak ki. A vizsgált (45 ha) területen tömeges a tájidegen fajok jelenléte, az akác, nemes nyárak és spontán hibridjei, telepített kocsányos tölgy erdősáv alkotta facsoportok.

A táblázatban érintett természetes állapotokra utaló növényfajok közül dominálnak a kísérő fajok (9,0 %), majd a követik társulásalkotó fajok (5,0 %)-ban.

A degradációra utaló növényfajok közül dominánsak a gyomfajok (47,0 %), majd a zavarástűrő fajok (38,0 %)-ban.

Nem található a vizsgált területen unikális, fokozottan védett, védett, adventív, pionír és gazdasági növényfaj.

A zoológiai felmérés a tavaszi nyári és őszi és téli aspektusba estek, a költés és szaporodás és a madarak vonulása, táplálkozása, áttelelése alatt történt. Az állatfajok a vizsgált területen és az azzal határos részekben, a madarak főleg a levegőben tartózkodnak. Az állatfajok, faj és egyedszáma elfogadható állapotú, a vizsgálatokat a hatásterületen is elvégeztem, amelynek nagysága 45,0 ha.

A vizsgálatok időpontjaiban az állatfajok területfoglalása, táplálkozása a madárfajok vonulása, áttelelése, szaporodása megtörtént. A vizsgálatok időpontjában a vizsgált területen (*bányatelek területén*) telepesen fészkelő madárfajok (*gyurgyalag, partifecske, mezei és házi veréb, búbosbanka*) fészkek telepét nem találtam.

A terület új hasznosítása fokozatos (*a bányaművelés előrehaladtával*) változást okoz, mert a humusz letakarítása, az alatta található altalaj, a kavics kitermelése és elszállítása után a talaj és csapadékvíz feltölti a szabályos mélyedést, meredek parttal, növényzet nélkül.

A természetközeli élőhelyek, természetközeli vizes élőhelyekké alakítása kezdő lépései már a bánya művelése alatt megtehető, úgy, hogy a bánya már nem művelt részén a parti (10 – 20%) rézsű kialakítása megkezdődhet. Már ekkor kialakítható a szabálytalan, természeteshez hasonlító sekély partvonal, a deponált és gyommentesen tárolt humuszos homok elterítése. A lejtőszög kialakításánál a vizet megközelítő állatfajok megközelítési, táplálkozási, fészkelési szokásai figyelembevételével kerüljön kialakításra, elősegítve a parti és vízi növényzet gyors megtelepedését, szaporodását. Megfelelő vastagságú homokréteg esetében mesterségesen és rendszeresen karbantartott homokfal kialakítása a telepesen fészkelő madárfajok (parti fecske - *Riparia riparia*, gyurgyalag - *Merops apiaster*) számára. Természetközeli erdőtársulások (*ligeterdő*) telepítése (*szabálytalan térállású*) a visszaterített homok humusztartalma,

vastagsága, vízszint fölötti magassága függvényében a következő őshonos fajok alkalmasak:

1. Fehér fűz – *Salix alba* – vízparton, víz közelében
2. Törékeny fűz – *Salix fragilis* – vízparton, víz közelében
3. Fehér nyár – *Populus alba* – a vízparttól távolabb
4. Szürke nyár – *Populus canescens* – minden élőhelyen (száraz termőhelytől a nedvesig)
5. Vénic szil – *Ulmus laevis* – a vízparttól távolabb
6. Mezei szil – *Ulmus minor* – vastag termőrétegen, tölgyesben
7. Kocsányos tölgy – *Quercus robur* – vastag termőrétegen

A Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR Map*) adatai alapján a tervezési terület és tágabb környezete nem áll természetvédelmi oltalom alatt, nem része Natura 2000 hálózatnak, nem része az Országos Ökológiai Hálózatnak, de a bányatelek északi határán túl „Pufferterület”-tel határos. Nem találhatók rajta helyi egyedi tájképi értékek.

8. Felhasznált irodalom

Dr. Keve András.: Magyarország madarainak névjegyzéke Nomenclator avium hungarica. Madártani Intézet kiadványa. Budapest 1960.

Borhidi Attila és Sántha Antal.: Vörös Könyv Magyarország növénytakarsulásairól I – II. kötet. Természet BÚVÁR Alapítvány Kiadó Budapest, 1999.

Simon Tibor: A magyarországi edényes flóra határozója Harasztok – virágos növények. Tankönyvkiadó, Budapest 1992.

Országos Meteorológiai Intézet: Magyarország éghajlati atlasza Akadémiai Kiadó. Budapest, 1960.

Internet.: 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

Internet.: Természetvédelmi Információs Rendszer (*OKIR Map*)

Mercsák József László
elővilágvédelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012
3915 Tarcál, Klapka utca 14.

Tarcál, 2023.03.13.

Mercsák József László

9. Fényképmelléklet

1. ábra: Telepített KST erdősáv

2. ábra: A terület talajelőkészített szántó

3. ábra.: Fás dűlőút a bányatelken

4. ábra.: Akácos folt és magasles

10. Egyéb melléklet

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI, TERMÉSZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI FŐFELÜGYELŐSÉG

Iktatószám: 14/7516-3/2012.
Ügyintéző: dr. Gerecz Nóra
Szakmai ügyintézők: Kellner Szilárd
Hévízi Gergely

Tárgy: Szakértői tevékenység engedélyezése
Nyilvántartási szám: SZ-066/2012.

HATÁROZAT

Mercsák József László (lakik: 3915 Tarcál, Klapka u. 14.) kérelmezőt, aki
született:

anyja neve:

diploma (oklevél) kiállítója, száma, kelte:

Nyíregyházi Főiskola (a GATE Mezőgazdasági Főiskolai Karának jogutód intézménye);
L.210/2001.; 2001. június 23.

szakképzettsége:

agrármérnök

SZTV **Élővilágvédelem**
SZTjV **Tájvédelem**

szakterületeken a 297/2009. (XII. 21.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés a) pont ab) alpontja, a 8. §, valamint a 9. § (1) bekezdése alapján nyilvántartásba vettem, számára a szakértői tevékenységet engedélyezem.

A névjegyzéki bejegyzés visszavonásig érvényes.

Budapest, 2013. február „ 11 ”

Tolnai Jánosné Dr.
főigazgató megbízásából

Kavaleczné dr. Komolai Edina
mb. főosztályvezető

1016 Budapest, Mészáros u. 58/a, Telefon: 224-9100 Fax: 224-9162	Levélcím: 1539 Bp. Pf. 675	www.orszagoszoldhatosag.gov.hu orszagos@zoldhatosag.hu
---	----------------------------	---

Felelősségvállalási nyilatkozat

Alulírott

név: **Mercsák József László egyéni vállalkozó**

lakcím: **3915 Tarcál, Klapka utca 14.**

születési hely, idő:

anyja neve:

személyigazolvány szám:

szakértői engedély száma: **Sz-066/2012 élővilágvédelem, tájvédelem szakterület**

A dokumentációban szereplő megállapításokat a hatályos jogszabályok, szabványok, környezet- és természetvédelmi, tájvédelmi, erdővédelmi követelmények szem előtt tartásával tettem meg, támaszkodva a szakirodalomra, eddigi tanulmányaimra, tapasztalataimra. A dokumentációba foglalt adatok, megállapítások valóságáért a felelősséget vállalom, büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a dokumentumok tartalma megfelel a valóságnak.

Mercsák József László
élővilágvédelem, tájvédelem szakértő
Engedély száma: Sz-066/2012
3915 Tarcál, Klapka utca 14.

Tarcál, 2023.03.13.

Mercsák József László